

ПЛЕНАРНА ЗУСТРІЧ КРАЇН-УЧАСНИЦЬ КІМБЕРЛІЙСЬКОГО ПРОЦЕСУ 2018. ОБНОВЛЕННЯ «АЛМАЗНОЇ НОМЕНКЛАТУРИ» ТА ЗМІНИ В СЕРТИФІКАЦІЙНІЙ СХЕМІ

11–16 листопада 2018 року в Егмонт-палаці міста Брюссель (Бельгія) відбулася міжнародна пленарна зустріч країн-учасниць Кімберлійського процесу (далі – КП) – міжнародного органу, діяльність якого направлена на виключення з торговельного обігу так званих «кривавих», або «конфліктних», алмазів.

Зустріч була присвячена обговоренню питань ефективності сертифікаційної схеми Кімберлійського процесу (далі – ССКП), підсумкам роботи КП за поточний рік, реформуванню КП і плануванню подальшої роботи КП, затвердженню чергового Голови КП на 2019 рік, аналізу виконання вимог ССКП країнами-учасницями КП, перегляду і вдосконаленню ССКП.

На зустрічі також обговорювались питання заходів щодо запобігання нелегальної торгівлі алмазами, зокрема, у такій «проблемній» країні, як Центрально-Африканська Республіка.

На сьогодні КП об'єднує 82 країни-учасниці (54 окремі країни-учасниці і 28 країн у складі одного з учасників – Європейського Союзу). Одна з цих країн (Габон) була затверджена як учасниця КП на поточній зустрічі. На зустрічі були присутні представники більшості цих країн, спостерігачі від Всесвітньої алмазної ради, Коаліції громадянського суспільства, Асоціації африканських ви-

робників алмазів, Ініціативи алмазного розвитку, Всесвітньої митної організації, інших організацій, а також запрошені представники країн, які в майбутньому планують приєднатися до КП.

На засіданні представлено головну доповідь про результати роботи КП за поточний рік Голови КП пані Хільде Хардеман (Hilde Hardeman), привітальні промови віце-прем'єр-міністра, міністра закордонних справ Бельгії Дідьє Рейндерса (Didier Reynders), президента Всесвітньої алмазної ради Стефана Фішлера (Stephane Fishler), координатора Коаліції громадянського суспільства Шамісо Мтісі (Shamiso Mtisi), а також звітні доповіді керівників робочих груп з моніторингу, статистики, експертизи алмазів, алювіального виробництва алмазів, комітету з питань участі і керівництва КП, комітету з правил і процедур КП, комітету з перегляду та реформ, виступи представників інших органів КП.

У доповідях було приділено велику увагу питанням внутрішнього урядового контролю за обігом алмазів у країнах-учасницях КП, реформування та подальшого розвитку КП, статистичної звітності, експертизи алмазів, проблемам обігу синтетичних алмазів, а також питанням створення мультидонорного фінансового фонду КП, постійно діючо-

го секретаріату КП, термінологічним питанням основних понять у ССКП та у сфері обігу алмазів.

Пленарне засідання підкреслило свою прихильність діям КП у руслі резолюції Генеральної Асамблеї ООН від 7 березня 2018 року, визнаючи, що «постійні дії щодо обмеження торгівлі «конфліктними» алмазами є обов'язковими» та заохочення до «подальшого зміцнення Кімберлійського процесу для підвищення його ефективності у вирішенні завдань алмазної промисловості щодо протидії нестабільності та конфліктам і забезпечення того, щоб Кімберлійський процес залишався актуальним для майбутнього і продовжував сприяти міжнародному миру, безпеці і сталому розвитку».

Для посилення та уніфікації експертної оцінки країн щодо виконання вимог ССКП Комітет КП з оновлення і реформ запропонував створення документа з питань стандартизації місій та візитів огляду КП.

Пленарне засідання схвалило такі адміністративні рішення, підготовлені робочими групами і комітетами КП:

1. Компіляція змін до технічних визначень у розділі I ССКП.

Зміни стосуються визначень імпорту, експорту, транзиту, експортера, ім-

портера, країни походження алмазів, а також деяких пунктів додатків до ССКП.

2. Використання уніфікованої алмазної номенклатури і термінології як найкращої практики.

Уніфікована номенклатура стосується визначень алмазу, синтетичного алмазу, імітації алмазу та дорогоцінного каміння, запропонованих дев'ятьма провідними у світі організаціями алмазної галузі (AWDC, CIBJO, DPA, GJEPC, IDI, IDMA, USJC, WDC, WFDB) на основі міжнародних стандартів.

3. Створення постійно діючого секретаріату КП.

Адміністративне рішення включає питання заснування спеціального комітету з вивчення умов підвищення ефективності КП з метою забезпечення Адміністративної підтримки діяльності КП. Цей комітет має розробити пропозиції щодо структури, правового статусу, штатного розкладу, відповідного механізму фінансування та адміністративного бюджету секретаріату КП і представити їх проект на міжсесійному засіданні 2019 року.

4. Спількування КП із зовнішніми організаціями.

Під терміном «зовнішня організація» розуміється будь-яка зовнішня міжнародна і регіональна урядова та неурядова організація, яка не має відповідних повноважень у рамках існуючого механізму КП. Визнана додаткова цінність взаємодії з зовнішніми міжнародними і регіональними організаціями для підтримки роботи робочих груп та комітетів КП.

Окремо обговорювалися проблеми суттєвого зростання кількості синтетичних алмазів на світовому ринку, сахарського змішування в торгових партіях природних і синтетичних алмазів, а також нагальна потреба чіткої диференціації цих алмазів під час здійснення зовнішньоекономічних операцій. Ці проблеми найбільш змістовно окреслили президент Всесвітньої алмазної ради пан Стефане Фішлер та голова робочої групи алмазних експертів пан Марк Ван Бокстаел.

У рамках сесії відбувся семінар робочої групи алмазних експертів КП щодо ідентифікації місця походження силовинних алмазів (з певних родовищ) за відомими методами «footprints» і «fingerprints», суть яких достатньо докладно висвітлена в Інтернеті. Найбіль-

ша увага була приділена обговоренню питань дослідження експортних поставок алмазів з різних регіонів Центрально-Африканської Республіки. Зокрема, були заслухані результати наукових досліджень алмазів, які проводила південноафриканська лабораторія MINTEK із застосуванням методів інфрачервоної спектроскопії та лазерної абсорбційної спектроскопії.

У ході семінару також заслухали доповіді бразильських учасників про алмазні родовища Бразилії.

Крім того, була висвітлена, але поки що не повністю вирішена проблема митного кодування експортно-імпорتنих поставок зразків алмазовміщуючої породи (кімберлітів) з видимими вкрапленнями кристалів алмазу.

Пленарне засідання підтримало Індію як Голову КП на 2019 рік.

Питання обрання віце-голови (майбутнього Голови КП у 2020 році) залишилось не вирішеним. Подано відповідні заявки Російською Федерацією та Ботсванією. Питання має бути обговорено цими країнами між собою до кінця поточного року, а в разі необхідності буде розглядатись наступного року за встановленими в КП правилами та критеріями вибору кандидатів віце-голови КП згідно з відповідним адміністративним рішенням пленарної зустрічі КП у 2015 році в Анголі.

Достатньо важливими для роботи національного органу імпорту/експорту алмазів в Україні, яким є ДГЦУ, а також для України в цілому уявляються чіткі визначення «алмазної номенклатури» та деяких термінів в основоположному документі КП (ССКП), прийняті адміністративними рішеннями КП, зокрема такі, суть яких наведена нижче.

КП нагально рекомендує в усіх діях та операціях з алмазами (торговельних, виробничих, рекламних тощо) для синтетичних алмазів застосувати лише три рівнозначних терміни – синтетичний («synthetic»), лабораторно-вирощений («laboratory-grown») та лабораторно-створений («laboratory-created»), не допускати будь-яких скорочень чи аббревіатур цих термінів, не застосовувати до цих термінів означень типу «натуральний, справжній, дорогоцінний, коштовний, благородний» тощо (<https://www.kimberleyprocess.com/en/2018-administrative-decision-use-unified->

[diamond-nomenclature-and-terminology-best-practice](https://www.kimberleyprocess.com/en/2018-administrative-decision-use-unified-diamond-nomenclature-and-terminology-best-practice)).

КП визначає «дорогоцінний камінь» як мінерал природного походження, який використовується в ювелірних виробках завдяки поєднанню властивостей краси, рідкості і цінності.

Національний перелік дорогоцінного каміння, зазначений у статті 1 Закону України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» (далі – Закон «Про державне регулювання»), включає синтетичні алмази та інше синтетичне каміння. Нині він не відповідає ні рішенням КП, ні міжнародним стандартам, прийнятим в ЄС, таким як стандарт ISO 18323:2015 «Jewellery – Consumer confidence in the diamond industry» («Ювелірні вироби – Довіра споживачів до алмазної промисловості»), стандарти CIBJO (Всесвітньої конфедерації ювелірів) «The Diamond Book. Terminology & Classification» («Алмазна книга. Термінологія і класифікація»), «The Gemstone Book» («Книга по дорогоцінному камінню»). Уявляється доцільним внести відповідні зміни до вищезазначеного закону.

Адміністративним рішенням КП щодо змін тексту ССКП (<https://www.kimberleyprocess.com/en/2018-administrative-decision-compilation-modifications-technical-definitions>) уведені такі формулювання:

ІМПОРТ

Означає фізичне ввезення/внесення законним чином у будь-яку частину географічної території одного з учасників.

ЕКСПОРТ

Означає фізичне вивезення/винесення законним чином з будь-якої частини географічної території одного з учасників.

ТРАНЗИТ

Означає фізичне проходження через територію учасника або неучасника з або без перевантаження або зі зміною виду транспорту, коли таке проходження є лише частиною повного переміщення, що починається і завершується за межами кордонів учасника або неучасника, через чю територію проходить вантаж.

ЕКСПОРТЕР

Експортер є відправником вантажу і має адресу на географічній території одного з учасників, що видає сертифікат КП.

ІМПОРТЕР/КОНСИГНАНТ

Для цілей сертифікаційної схеми Кімберлійського процесу терміни «імпортер» і «консигнант» мають однакове і стало значення, і коли будь-який з цих термінів відображається в сертифікаті КП як основний, він стосується певного одержувача в пункті призначення, на адресу якого відправляється відвантаження необроблених алмазів. Адреса імпортера/консигнанта повинна знаходитися в межах географічної території учасника КП у пункті призначення.

КРАЇНА ПОХОДЖЕННЯ

Термін «країна походження» замінюється терміном «країна видобутку» всюди, де цей термін фігурує в основному документі сертифікаційної схеми Кімберлійського процесу та адміністративних рішеннях, прийнятих раніше, під терміном «країна походження» слід розуміти термін «країна видобутку».

Відповідно до вищезазначеного внесено також зміни в розділ I ССКП:

КРАЇНА ВИДОБУТКУ означає країну, в якій сировинні алмази були видобуті або витягнуті (наприклад, зібрані з розсіпів старательським способом – прим. автора).

Робоче місце України

Другий абзац пункту «А» додатка I до ССКП змінено таким чином:

«Країна видобутку алмазної сировини, що відвантажується, є єдиною країною, де ця сировина була видобута або витягнута (тобто алмази не змішані). У випадках, коли посилки складаються з необроблених алмазів, видобутих у різних країнах, відповідне поле «країна видобутку» в сертифікаті слід заповнити зірочками».

Пункт 15 додатка II змінено таким чином:

«15. Уповноваженому органу експорту рекомендується надсилати електронною поштою відповідному органу імпорту детальне (бажано зашифроване) повідомлення, що містить інформацію про вагу, вартість алмазів, країну видобутку або походження, назву та

адресу імпортера, назву та адресу експортера, дату видачі, дату закінчення дії та серійний номер сертифіката».

Пункт 16 додатка II змінено таким чином:

«16. Якщо посилка алмазів не надходить до місця призначення протягом строку дії сертифіката КП, уповноваженому органу імпорту рекомендується повідомити про це відповідному уповноваженому органу експорту і запитати більше інформації про посилку, а саме: вагу в каратах, вартість, країну видобутку або походження, назву та адресу експортера, назву та адресу імпортера, дату випуску, дату закінчення дії та серійний номер сертифіката».

Технічні рекомендації, викладені у пунктах 7, 12 і 15, визнано такими, що втратили силу.

*Підготував Володимир Татарінцев,
кандидат геолого-мінералогічних наук
Державний гемологічний центр України*